

ÉS L'ANELLAMENT UNA ACTIVITAT OBSOLETA?

Per Pere Garcias

Gavina roja, *Ichthyaetus audouinii*

Darrerament s'ha suscitat un debat entorn d'aquesta activitat científica que, en la meua opinió, és artificial. Possiblement ha contribuït al debat el desconeixement per part del gran públic i, perquè no dir-ho, l'escassa divulgació que se n'ha fet per part dels anelladors. Crear una dicotomia entre activitats científiques lesives amb les aus o innòcues està totalment fora de lloc. És clar que en qualsevol manipulació d'éssers vius es poden produir molèsties, inconvenients, lesions i, fins i tot, morts. Però el punt és si el benefici obtingut supera amb escreix els desavantatges que provoca. La resposta en aquest cas és: sí. Òbviament els controls han de ser estrictes i els anelladors han d'estar preparats en la manipulació de les aus, però si l'acompliment de l'activitat és acurada, la informació obtinguda és excepcional. A més a més, la major part d'ella no es podria aconseguir amb cap altra tècnica ni de teleseguiment, ni d'observació directa, ni fent transectes.

Per il·lustrar com es fa la feina, els mitjans que s'empren i la informació extreta, és molt important fugir d'opinions personals, d'altra banda absolutament respectables, i acudir a la bibliografia publicada. No debades l'anellament és una activitat que es va desenvolupar al segle XX per bé que els seus tímids inicis es van produir en els darrers anys del segle XIX. La bibliografia és immensa i tracta molts aspectes de l'anellament: tècniques de captura, fenologia migratòria, longevitat, condició física, alimentació, ecologia, taxonomia, genètica, paràsits, malalties, conservació, biogeografia i etologia.

De fet, tota la informació de la migració de moltes espècies es coneix per i des de l'anellament. Com podríem saber doncs que els tords (*Turdus philomelos*) que hivernen a les Balears venen en gran percentatge de l'est d'Europa? Així, després de l'accident nuclear de Txernòbil, a l'actual Ucraïna el 1986, es va prohibir la captura d'aquesta espècie a les illes ja que hi havia la possibilitat real que vinguessin contaminats.

No es va poder esbrinar quina era la causa de la gran disminució de diverses espècies de passeriformes que passaven l'hivern al Sahel fins que s'engegaren campanyes d'anellament als països africans i es trobà que la sequera provocava moltíssimes baixes i el nombre d'aus que tornaven al nord a criar minvava any rere any.

La desfeta de moltes aus hawaianes que s'extingien sense raons aparents, no es va poder saber fins que no es capturaren i es feren anàlisis de sang on es va descobrir el paràsit de la malària aviar, portat a les illes per aus continentals introduïdes. Aquesta informació va permetre establir programes de fumigació per matar els moscards transmissors. Malauradament, fou massa tard per a moltes espècies de les quals avui sols tenim exemplars embalsamats, pells de laboratori i algunes fotos, pel·lícules i gravacions de so.

Gràcies a l'anellament s'han descrit noves espècies que abans es consideraven pertanyent a una altra molt més abundant. A les Balears tenim un cas molt interessant com és el virot petit (*Puffinus mauretanicus*). Antigament es creia que pertanyia a l'espècie *Puffinus puffinus*, una espècie atlàntica i molt abundant. Estudis posteriors de biometria, coloració, àrees de cria, comportament migratori i genètics determinaren que els virots balears pertanyien a una nova espècie: el virot de Llevant *Puffinus yelkouan*, que tindria les colònies més importants al Mediterrani oriental. Posteriorment, petites discrepàncies genètiques conduïren els taxonomistes a definir una altra nova espècie: el virot petit balear que, immediatament, va

passar de ser nova a estar globalment amenaçada, ja que tota la població mundial només cria a les Balears.

Aquest mínim repàs de les virtuts de l'anellament és una prova fefaent de la utilitat d'aquesta centenària tècnica. Però, malgrat el mot "centenari" pot tenir connotacions d'obsolescència, també diu molt en el seu favor si després dels espectaculars avenços en teleseguiment, encara és una tècnica totalment vigent que complementa molta de la informació obtinguda amb la més puntera tecnologia moderna.

Per explicar les tècniques i la utilitat de l'anellament, en els propers números engegarem una sèrie d'articles per apropar aquesta activitat científica

als lectors i discutir resultats per aclarir tots els dubtes. Esper que us sembli tan apassionant com ens sembla als anelladors. •

Tirulló camanegre, *Charadrius alexandrinus*

Col·laboració

Per **Miquel Capó**
Dibuixos de Cati Artigues
Fotografies de Luis Alberto Dominguez,
Miquel Àngel Gual, Joan Marquès i
Alfonso Lario

L'orquídia de prat

L'orquídia de prat (*Anacamptis robusta* (T. Stephenson) R.M. Bateman) és una de les orquídiades més emblemàtiques de les Illes Balears. Les seves espigues florals són molt visibles, i poden arribar a superar el mig metre d'alçada. Les seves flors, de nombre molt variable i que poden arribar a superar la trentena, tenen una coloració molt diversa, que varia des del rosa pàl·lid fins al lila obscur,

trobant-se més freqüentment les d'un to entremig. La part subterrània, així com és comú a les orquídiades, consta de dos bulbs que s'encarreguen de fer rebrotar la part aèria any rere any. Així doncs, es considera que aquesta espècie té un cicle vital geòfit, això és, es manté vegetativa una part de l'any sota terra i emergeix quan es donen les condicions òptimes per produir fulles i flors.